

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ПРИНЦИПУ ВВІЧЛИВОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ

Доп. – Партика Н., ПР-32

Наук. кер. - ст. викл. Дегтярьова Л.І.

Проблема виявлення розбіжностей та збіжностей, які існують у вербальному та невербальному досвіді тих чи інших лінгвокультур привертає інтерес багатьох дослідників. Адекватне володіння комунікантами, представниками різних етнокультур, правилами та нормами мовленнєвої поведінки являє собою актуальне питання і потребує досконального вивчення.

Апарат мовленнєвих одиниць, який обслуговує мовленнєвий етикет, є найбільш стандартизованим, багатим на шаблони і кліше. Ритуалізовані, конвенціалізовані та культурно – марковані, порівняно з українською та німецькою мовою, мовленнєві явища, які є характерними для англійської етнокультури, потребують освоєння та адекватного вживання з боку іншомовних комунікантів.

Крім формульних словосполучень у даних мовах мають місце також специфічні граматичні форми. Це, наприклад, питальні речення, що поєднують декілька модальних значень в межах одного ввічливого прохання (особливо в англійській мові), використання кон'юнктиву, безособових конструкцій, дієслів в імперативі, пасиві, форми дієслова третьої особи та невизначено-особового дієслова *man* (в німецькій мові) для вираження ввічливої форми в наказах або реченнях-заборонах та стриманої форми вираження емоцій. Спільним для трьох мов є використання модальних дієслів у кліше ввічливості, особливо у висловленні прохань та наказів.

Серед специфічних рис англійської мови особливе місце належить тенденції до хеджування або ухилення. Зазначена особливість виявляється у поширеному використанні епістемічних вставних речень, прислівників, хеджінг-цитат. Про вкоріненість цієї тенденції свідчить і наявність окремого класу англомовних кліше під назвою *non-committal remarks*, тобто

«ухильні відповіді». Українські та німецькі аналоги подібних кліше відрізняються меншою кількістю етикетних преамбул та вагань. Ще одним засобом зниження категоричності тону виступає заміна теперішнього часу дії часом майбутнім, що має місце як в англійській, так і в українській та німецькій мовах.

Незмінна орієнтація на переоцінку, перебільшення (upgrading strategy), властива американській манері дякувати, робити компліменти, всіляко демонструвати свою прихильність до співрозмовника, помітно відрізняється від типової мовленнєвої поведінки українців та німців, що має місце в аналогічних комунікативних ситуаціях. Позитивна оцінка події, певного предмету чи явища підсилюється в американській лінгвокультурній традиції за рахунок рясного використання прикметників та дієслів із, здебільшого, емотивним значенням.

В німецькому, англійському і українському мовленні спостерігаються аналоги так званих дезонорифіків (dishonorifics)- мовних елементів з принижувальним значенням, які применшують достоїнства певної речі або людини, і є, таким чином, протилежними формам ввічливості.

В англійській мові офіційне і одночасно шанобливе звертання до особи передбачає використання перед її прізвищем титулів **Mr., Mrs., Miss** або **Ms.** Аналогом цієї форми звертання в українській мові можуть служити такі нещодавно відроджені титули ввічливості як **пан, пані, панна, добродію, добродійка.** У німецькій мові це-**Herr, Frau, Fräulein.** До яскравих особливостей українського мовлення належить часте вживання звертань зменшувально-пестливого характеру, звертання на ім'я та по батькові, граматичної норми, згідно з якою звертання може мати форму називного або кличного відмінку. Українська мова, як і багато інших європейських мов, має надзвичайно вагомий показник близькості стосунків між співбесідниками - звертання на "ти", яке ні в якому разі не дорівнює американському та німецькому звертання на ім'я. Особливою формою англійського етикету, є скорочення

імені до однієї початкової літери, титули Esquire, Ms, які вживаються лише в писемному мовленні. На відміну від Mr. / Mrs. та lady форми Sir / Madam / Ma'am / Miss використовуються замість імені, що, однак, більш поширено у Сполучених Штатах, ніж у Великій Британії. До застарілих форм звертання у німецькій мові належать Kamerad (приятель, товариш) та Genosse (товариш). При звертанні до людей, що обіймають певні громадські посади, як в англійській, так і в українській та німецькій мовах, називають не прізвище, а посаду співрозмовника. Звертання на прізвище в без традиційного ввічливого титулу засвідчує невимушені, неформальні стосунки, що особливо характерні для чоловічого спілкування.

МІФОЛОГЕМА „ЗЕМЛЯ Й ЩО НА НІЙ РОСТЕ”

Доп. – Грицюк В., ПР-32

Наук. кер. - ст. викл. Дегтярьова Л.І.

Земля поряд з вогнем, повітрям і водою - одна з основних стихій світобудови. Значна частина сюжетів за участю обоженуваної землі міститься у космогонічних міфах. За християнською релігією Земля була створена Богом. Звідси як Боже створіння вона священна й виступає в біблійних міфах з позитивним змістом. *Auf guten Boden fallen* - *упасти на добрую землю*. Бог створив Землю десь із поганими умовами, де, наприклад, неврожаї, поганий клімат, а десь райську. Так у міфах часто присутній *das verheissene gelobte Land* - *добрий Край*, країна, де людина знайде щасливе життя.

У міфопоетичних поданнях єдиним рослинним образом, що втілює в собі універсальну концепцію світу, виступає світове дерево. Дерево світове, характерний для міфопоетичної свідомості образ, що втілює універсальну концепцію світу. Образ дерева світового засвідчений у чистому виді, або у варіантах - «дерево життя», «дерево